

e-ISSN: 2630-6417

International Journal Of
Social, Humanities And
Administrative Sciences
(JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8 Issue: 53
Year: 2022 JUNE
Pp: 745-758

Arrival
25 April 2022
Published
30 June 2022

Article ID
62665
Article Serial Number
3

DOI NUMBER
<http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.62665>

How to Cite This Article
Özer, D. Ö., & Üstün, A.
(2022). "Okullarda
Karşılaşılan Öğrenci Disiplin
Problemleri Ve Bunların
Akademik Başarıya Etkilerine
Yönelik", Journal Of Social,
Humanities and
Administrative Sciences,
8(53):745-758

International Journal Of
Social, Humanities And
Administrative Sciences is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.
This journal is an open
access, peer-reviewed
international journal.

Okullarda Karşılaşılan Öğrenci Disiplin Problemleri Ve Bunların Akademik Başarıya Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri¹

Teachers' Opinions On Student Discipline Problems At Schools And Their Effects On Academic Success

Dilek ÖZTÜRK ÖZER Ahmet ÜSTÜN

Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi. Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ABD., Amasya, Türkiye
Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye

ÖZET

Disiplin ve eğitim, kelime kökenlerinden uygulama alanlarına kadar birbirlerine yakından bağlı iki kavramdır. Eğitimin olduğu her yerde disiplinin varlığından veya eksikliğinden bahsetmek mümkündür. Bireylerin ailede başlayan eğitim süreci okullarda devam etmektedir. Farklı kültürlerle ait bireyleri bir araya getiren okullar genellikle kalabalık ortamlardır. Öğrenciler arasında çıkması muhtemel problemleri önlemek için onları kendilerini geliştirmeye teşvik ederken başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymalarını sağlayan bazı kural ve düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Okul disiplini olarak tanımlanabilen bu düzenlemeler öğrencilerin kişisel gelişimlerini tamamlarken toplumsal yaşama uyum sağlamalarını kolaylaştırma amacı gütmektedirler. Okullardaki eğitim süreci boyunca öğrenciler farklı disiplin problemleri yaşamakta ve problemlerin çözümüne yönelik disiplin cezaları almaktadırlar.

Bu çalışmada ortaöğretim kurumlarında sık yaşanan disiplin problemleri, uygulanan ceza türleri, disiplin problemlerinin sebepleri, akademik başarı ve disiplin problemleri arasındaki ilişki, disiplin problemlerine dair alınabilecek tedbirler ve Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan disiplin kuralları hakkındaki öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni ile yapılan bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak mülakat yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı ise yarı yapılandırılmış mülakat formudur. Çalışma grubunda 12 öğretmen yer almaktadır. Veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, Ortaöğretim Kurumlarında sık yaşanan disiplin problemleri, sebepleri, uygulanan cezalar ve uygulama sürecinde yaşanan sorunlar ile disiplin problemlerinin akademik başarıyla ilişkisi olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Disiplin, Ortaöğretim, Akademik Başarı

ABSTRACT

Discipline and education are two closely related concepts, from their word origins to their application areas. It is possible to talk about the existence or lack of discipline wherever there is education. The education process of individuals, which starts in the family, continues at schools. Schools that bring together individuals from different cultures are usually crowded environments. In order to prevent possible problems among students, some rules and regulations are needed that encourage them to develop themselves and respect the rights and freedoms of others. These regulations, which can be defined as school discipline, aim to facilitate students' adaptation to social life while completing their personal development. During the education process at schools, students experience different disciplinary problems and therefore receive disciplinary punishments.

In this study, the opinions of teachers about the disciplinary problems that are frequently experienced in secondary education institutions, the types of punishment applied, the causes of disciplinary problems, the relationship between academic success and disciplinary problems, the measures that can be taken regarding disciplinary problems and the disciplinary rules in the Secondary Education Institutions Regulation are included. In this study, which was conducted with the phenomenology design, one of the qualitative research methods, the interview method was used as the data collection method. The data collection tool is a semi-structured interview form. There are 12 teachers in the study group. The data were analyzed by descriptive analysis method. As a result of the research, it has been revealed that the disciplinary problems that are frequently experienced in Secondary Education Institutions, their causes, the penalties applied, the problems experienced in the implementation process and the disciplinary problems are related to academic success as well.

Keywords: Discipline, Secondary Education, Academic Achievement

1. GİRİŞ

Farklı öğretim programlarının uygulandığı liselerin tamamı ortaöğretim kurumları olarak ifade edilir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesine göre ortaokul ya da imam hatip ortaokulları üzerine yatılı veya gündüzlü olarak 4 yıl süreyle eğitim veren kurumlar ortaöğretim kurumlarıdır.

Ortaöğretim Kurumları, öğrencilerin gelişim seviyeleri nedeniyle genellikle 14-18 yaş arasında öğrenim gördükleri okullardır. Ergenlik dönemine denk gelen bu süreçte öğrencilerin kimlik arayışı içinde bulunmaları, otoriteye karşı gelme ve kendi kurallarını belirleme isteği duymaları disiplin problemlerine yol açmaktadır (Akpınar ve Özdaş, 2013).

¹ Aynı isimli seminer çalışmasından makaleye dönüştürülmüştür.

Türkçe anlamı “sıkı düzen” olan disiplin kelimesi dilimize Fransızcadan alınmıştır. Fransızca sözcük ise “talimat vermek; birini izleyen, peşinden giden ve öğrenmek” anlamlarına gelen kelimelerden türemiş olan Latince bir sözcük kökenine dayanmaktadır (Toprakçı, 2017).

Disiplinin amacı bireye içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasını kolaylaştıracak, toplum düzenini gerektiğinde kendi çıkarlarının üzerinde tutacağı davranışları kazandırmaktır (Bayraklı, 1994).

Disiplin kelimesi farklı bilim dallarının bakış açısına göre çeşitli şekillerde tanımlanabilmektedir. Kişilerin içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamalarını kolaylaştıracak tedbirler almak sosyolojik açıdan disiplini tanımlarken psikolojik açıdan özdenetimin sağlanması, siyaset açısından mevcut düzeni korumayı ve devam ettirmeyi hedefleyen kuralları belirlemek disiplin olarak tanımlanabilir. Yönetim açısından örgütün ortak davranış kurallarını şekillendirmeyi, eğitim açısından ise amaçlanan eğitimin hedeflerine uygun biçimde devamını sağlayan kuralların oluşturulması disiplin olarak tanımlanabilir (Toprakçı, 2017).

Bireylerin hem grup içinde hem de bireysel olarak hedefledikleri eğitim amaçlarına ulaşabilmeleri için davranışlarını kontrol altında tutabilmeleri disiplin ile mümkün olabilir. Okullarda öğrencilerin disiplinli davranışları elbette askerî nizamda tavır ve davranışlar sergilemeleri anlamına gelmemelidir. Çünkü, eğitimin amacı kalıcı davranışlar kazandırmaktır. Korku merkezli bir disiplin anlayışı öğrencilerin yalnızca otoritenin yanında iken istenen davranışları göstermesine sebep olabilir. Bu sebeple, öğrencileri incitmeyen, özsayıgılarını zedelemeyen sevgi ve saygı temelli disiplin yaklaşımları öğrenciler üzerinde etkilidir (Halis, 2001).

Çevresindeki bireyler tarafından engelleyici davranışlara maruz bırakılan kişilerin haklarını korumayı amaçlayan disiplin, bir toplumdaki tüm bireylerin birbirlerine karşı saygılı ve özenli davranmasını hedeflemektedir (Celep, 2002).

Bireyin kendisiyle ve başkalarıyla olan ilişkilerini düzenleyen hem bireysel hem toplumsal hak ve özgürlükleri koruyan ilkeler, değerler ve kurallar bütününden oluşan disiplin, sevgi ve güven içeren olumlu bir temel üzerinde inşa edilmelidir (Arıcak, 2004).

Okul disiplini ise eğitimin genel amaçlarına erişmek için içinde bulunulan öğretim seviyesinin özel amaçlarına ulaşmak üzere birlikte olan okul paydaşlarının, belirlenen ortak kurallara uymasınıdır. Okul disiplininin uygulayıcısı ve denetleyicisi okul müdürüdür (Toprakçı, 2017).

Disiplin, okullarda istendik davranışları, belirlenen ilke ve kuralları öğrencilere öğretmek; öğrencilerin bu sürece uygun davranışlarda bulunup bulunmadıklarını gözlemlemek; olumlu davranışlar sergileyenleri ödüllendirirken olumsuz davranışlarda bulunan öğrencilere yaptırım uygulamaktır. Disiplin yalnızca cezalandırma veya yaptırım süreci değil aynı zamanda öğrencilerin ödüllendirilme durumunu da içeren bir süreçtir (Halis, 2001).

Okul disiplin kuralları, bu amaçları temel alarak uygulanmaktadır. Kant’a göre insan eğitim sayesinde önce disipline maruz bırakılmalıdır ki insanlığa zarar vermesine sebep olabilecek itaatsizliği ve kural tanımazlığı dizginlenebilsin (Kaya, 2020).

Bir öğrenme süreci olarak tanımlanabilen disiplin, öğrencilerin okula başladıkları andan itibaren sosyalleşme süreçleri boyunca edinecekleri farklı toplumsal kimliklere hazırlanmalarını ve gelişim seviyelerine göre özdenetimlerini kazanmalarını amaçlamaktadır. Bu sebeple, disiplin uyulması gereken kuralları içermekle birlikte amaçlanan etkinlikleri, çevreye uyum sağlamayı ve sosyal bir varlık olan insanın birlikte çalışma alışkanlığı edinmesini, bunları yaparken de kendisini kontrol edebilmesini içinde barındıran bir kavramdır. Disiplin, öğrencilere çevresindeki bireylerin hak ve özgürlüklerine saygı duyarak çalışmayı, yaşamayı ve kendilerini değerlendirme yetisini kazandırmayı amaçlamaktadır (Halis, 2001).

Kültürel ve toplumsal değerlerin kişilere aktarılmasında ailelerinden sonra en etkili kurum okuldur. Okullar, bireylerin ahlaklı, karakterli, çevresiyle uyumlu iyi vatandaşlar olmasını amaçlarken araştıran ve sorgulayan bireylere dönüşmelerini de beklemektedir. Okulun bu işlevleri gerçekleştirmesi etkili bir disiplin sistemi ve anlayışı ile mümkündür (Kabaklı Çimen ve Karaboğa, 2015).

Öğrencilerin ilgisini cezbeden, yeteneklerine uygun bir eğitim programı; ortaya çıkması olası sorunları önceden fark ederek gerekli önlemleri alabilen iyi bir rehberlik servisi; okul çalışanlarına ve öğrencilere destek veren etkili bir okul-veli ilişkisi; öğrencilerin rahat hareket etmesini sağlayan okul binası, uygun renklerde boyanmış ve ışık alan sınıflar, sportif aktivitelerin düzenlenebileceği okul bahçesi bir okulda disiplini sağlamayı kolaylaştıran etkenlerden bazılarıdır (Halis, 2001).

Okulda disiplin sağlanmasında etkili olan değerlendirme sistemi, sınıf geçme sistemi, ders geçme sistemi gibi alt sistemler mevcuttur (Halis, 2001). Bu sistemlerin işleyiş biçimi ve kuralları yönetmeliklerle belirlenmektedir. Okullarda ortaya çıkan disiplin problemleri öğrencilerin gelişim seviyelerine göre farklılık göstermektedir. Bu

sebeple, disiplin kuralları ve yaptırımlarında da farklılık mevcuttur. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı İlköğretim Kurumları ve Ortaöğretim Kurumları disiplin kuralları farklı yönetmeliklerde yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada MEB'e bağlı Ortaöğretim Kurumlarında karşılaşılan disiplin problemleri ve bu problemlerin akademik başarıya etkilerine yönelik öğretmen görüşlerinin alınması, bu görüşler ışığında problemlerin ortaya çıkma sebeplerinin tespit edilmesi ve sorunlara sebep olan durumların en aza indirilmesi için öneriler sunmak amaçlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla yaşanan disiplin problemleri nelerdir?
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında disiplin problemlerinin ortaya çıkma sebepleri nelerdir?
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında en fazla uygulanan disiplin ceza türleri nelerdir?
- ✓ Öğrencilere verilen disiplin cezalarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
- ✓ Yönetmelikle belirlenen disiplin cezalarının öğrencileri istenmeyen davranıştan caydırıcı etkisi nasıldır?
- ✓ Akademik başarısı yüksekokullarda disiplin problemleri yaşanma sıklığı nedir?
- ✓ Disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarıları nasıldır?
- ✓ Öğrencilerin akademik başarılarında ceza sonrasında değişim gözleniyor mu?
- ✓ Disiplin problemleri ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörler nelerdir?
- ✓ Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan disiplin kuralları ile ilgili öğretmen önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Okullarda yaşanan disiplin problemleri, öğrencilerin yaşamlarının belirli bir zamanında bulunabilecekleri örgün eğitim sürecini verimsiz geçirmelerine sebep olabilmektedir. Özellikle Covid-19 salgın sürecini okuldan uzak geçirdikten sonra yeniden okul ortamında bulunan öğrencilerin, okul ve disiplin kurallarına uyum konusunda zorluk yaşadıkları öğretmenler tarafından gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın, Ortaöğretim Kurumlarındaki öğrencilerin disiplin problemleri yaşama sebeplerini, problemlerin akademik başarılarına etkilerini ve alınması gereken önlemleri öğretmenlerin bakış açısıyla ortaya koyan güncel bir çalışma olması sebebiyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin onuncu kısım üçüncü bölümünde yer alan disiplin cezalarının türü, uygulanma sıklığı, işlevselliği hakkında; disiplin problemleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki bağlantıya ilişkin olarak disiplin problemlerini önlemeye yönelik tedbirler hakkında yalnızca öğretmen görüşleri incelenmiştir. Yönetici, veli ve öğrenci görüşlerini içeren farklı çalışmaların alana katkı sağlaması mümkündür. Ayrıca, disiplin problemlerinin her öğretim seviyesinde değişim göstermesinden dolayı İlköğretim Kurumlarında karşılaşılan disiplin problemleri ve akademik başarıya etkilerine yönelik yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerini içeren çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımı

MEB'e bağlı Ortaöğretim Kurumlarında karşılaşılan disiplin problemlerine, nedenlerine, önlemek için alınabilecek tedbirlere ve bu problemlerin akademik başarıya etkilerine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada Samsun ilinde çalışmakta olan 12 öğretmenle görüşülmüştür. Katılımcıların, yarı yapılandırılmış mülakat formunda yer alan ve araştırmacı tarafından kendilerine yöneltilen sorulara samimi ve objektif cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu çalışmada Ortaöğretim Kurumlarında karşılaşılan disiplin problemleri, nedenleri, uygulanan cezalar hakkında öğretmen görüşleri alınırken 2013 yılında yayımlanan MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan disiplin kuralları esas alınmıştır.

2.1. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

Resmî Gazete'de 07.09.2013 tarihinde yayımlanan MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin onuncu kısmında "Öğrenci Davranışları, Ödül ve Disipline İlişkin Hükümler" yer almaktadır. Bu kısımda toplam on bir bölüm bulunmaktadır. (MEB, 2013):

Birinci bölümde öğrencilerden beklenen davranışlara yer verilmektedir. Eğitim öğretim yılı başında veya okula başladıkları ilk hafta öğrencilerin ve velilerin öğrencilerden beklenen davranışlar konusunda okul yönetimi tarafından okul- öğrenci- veli sözleşmesi aracılığıyla bildirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, okul yönetimi öğrencilerin kendilerinden beklenen davranışları göstermemesi ve kurallara uymaması durumunda karşılaşılabilecekleri

yaptırımlar hakkında öğrencileri ve velileri bilgilendirmelidir. Kınama cezasından daha hafif yaptırım gerektiren davranışlarda bulunan öğrenciler sözlü veya yazılı olarak uyarılırlar.

Öğrencilerin maruz kalabilecekleri çeşitli olumsuz davranışlardan korunmaları hakkındaki maddeler öğrencilerin korunması başlığı altında bu bölümde yer almaktadır. Ayrıca, olumsuz eylem ve davranışlarının suça dönüşmesini engellemek amacıyla öğrencilerin kişilik ve onurunu incitmeden okul ve eklentilerinde arama yapılmasını uygun gören hususlar bu bölümde yer almaktadır.

İkinci bölüm öğrencilerin olumlu örnek teşkil edecek davranışlarının ve başarılarının ödüllendirilmesi ile ilgili hususlara yer vermektedir. Olumlu davranışların niteliklerine göre öğrencilerin teşekkür, takdir, onur ve üstün başarı belgeleri ile ödüllendirilmesine ilişkin maddeler bu bölümde bulunmaktadır. Ödüllendirme kriterleri ve ödül verilirken göz önünde bulundurulması gereken kriterler bu bölümde mevcuttur.

Üçüncü bölüm, bu çalışmanın temelini oluşturan disiplin problemlerinin var olması durumunda uygulanacak cezaların ve her bir ceza türünün uygulanmasını gerektiren davranışların yer aldığı bölümdür. Disiplin cezası gerektiren eylem ve davranışlarının niteliklerine göre öğrencilere uygulanabilen ceza türleri şöyledir:

- ✓ Kınama,
- ✓ Okuldan kısa süreli uzaklaştırma,
- ✓ Okul değiştirme,
- ✓ Örgün eğitim dışına çıkarma.

Yaşanan disiplin problemleri sonucunda uygulanmasına karar verilen cezalardan, kınama ve okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezası okul müdürünün; okul değiştirme cezası, ilçe öğrenci disiplin kurulunun, örgün eğitim dışına çıkarma cezası ise il öğrenci disiplin kurulunun onayına sunulur.

2.2. İlgili Araştırmalar

Ortaöğretim Kurumlarında yaşanan disiplin problemleri ile ilgili çeşitli çalışmalar literatürde mevcuttur. Nelson (2002), Doğu Tenessa'daki yirmi okulda yaptığı araştırma sonucunda disiplinli bir ortam oluşturulmadığı sürece öğretmenler ve öğrenciler için verimli bir eğitim öğretim gerçekleşmediğini belirterek disiplin ve akademik başarı arasındaki bağlantıyı vurgulamıştır.

Güçlü (2004) Kayseri ilindeki ortaöğretim öğrencileri üzerindeki çalışması sonucunda öğrencilerin disiplin problemleri yaşamaları konusunda sınıf seviyelerinin, cinsiyetlerinin, akademik başarılarının, ailelerinin ekonomik ve eğitim durumlarının, büyüdüğü çevrenin önemli ölçüde etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Akpınar ve Özdaş (2013) Diyarbakır ilindeki sekiz ortaöğretim kurumunun disiplin kayıtlarını incelemek suretiyle yaptıkları araştırma sonucunda öğrencilerin buldukları çevrenin sosyo-ekonomik durumunun, öğrencilerin gelişimsel döneminin ve öğretmenler ile yönetici tavırlarının etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Kabaklı Çimen ve Karaboğa (2015), okullarda disiplin problemlerine sebep olan olayların öğrencinin kendisinden, içinde büyüdüğü aile ortamından, ailesinin ekonomik imkânlarından, okulun bulunduğu konumdan ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkilerinden kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir.

Vestine (2017), Ruanda'da bulunan bir lisede yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin okul disiplin kurallarına uymaları ile akademik başarı seviyeleri arasında pozitif bir orantı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Kaçar (2018), çocuğun disiplin sorunları yaşamasının temelinde aile ortamının, aile içi iletişimin, ailesinden aldığı eğitimin ve ailedeki disiplin anlayışının etkili olduğunu belirtmiştir.

Tekke vd. (2018), yaptıkları çalışmada öğrencilere ceza verilirken bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiğini, cezaların etkisinin öğrenciden öğrenciye göre değişim gösterdiğini, davranış problemi olan öğrencilerde cezanın yararlı olmadığını ve öğrencilerin cezaya neden maruz bırakıldığı konusunda net bir biçimde bilgilendirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

Karadağlı (2020), Türkiye'de bulunan tanınmış liselerin akademik ve sosyal başarılarının temelinde disiplin problemlerinin az yaşanmasının, eğitim öğretim ortamının huzurlu olmasının ve geçmişten bugüne kadar devam eden okul kültürünün etkili olduğunu belirtmiştir.

Innocent ve Andala (2021), yaptıkları çalışma sonucunda lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde etkili olan faktörler arasında derse düzenli katılmanın yanı sıra disiplin kurallarına uymanın da bulunduğunu belirterek akademik başarı ve disiplin arasındaki bağlantıyı ortaya koymuşlardır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Ortaöğretim kurumlarında son zamanlarda sıklıkla yaşanan disiplin sorunlarını tespit etmek, bu sorunların nedenlerini ve nasıl önlenebileceğini ortaya koymak; disiplin sorunları ve akademik başarı arasındaki bağlantıyı öğretmenlerin bakış açılarıyla ortaya çıkarmak ve disiplin kurallarının istenmeyen davranış üzerindeki caydırıcılığı hakkında öğretmen görüşlerini sunmak amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinde esas amaç, araştırma konusu ile ilgili gerçekçi ve betimsel bir sunumu okuyucuyla paylaşmaktır. Bu sebeple ulaşılan veriler, konu ile ilgili detaylı ve derinlemesine bilgi içermelidir. Çünkü verilerin detaylar içeren biçimde sunulması, araştırmanın sonunda elde edilen sonuçların geçerlik ve güvenilirliği hakkında önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nitel araştırma yöntemleri, kişilerin önem verdiği şeyleri, belirlenen konu hakkındaki bilgilerini, düşüncelerini ve hislerini ortaya çıkararak tecrübelerine yükledikleri anlamların bireysel ve kültürel biçimde ifade edilmesini sağlayan yöntemlerdir (Patton, 2002/2018).

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden odak noktası bireylerin deneyim ve problemleri ile ilgili ortak sorunlar olan fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Tamamlayıcı bir araştırma yaklaşımı olan fenomenolojide bireylerin deneyimledikleri durumların yapısı ve esasları, olguların doğasını ve önemini anlamak için tanımlanmaktadır. Katılımcıların taraflı biçimde aktardıkları deneyimler araştırmacı tarafından objektif biçimde değerlendirilmektedir (Şata, 2020). Bu araştırma, öğretmenlerin Ortaöğretim Kurumlarında çalıştıkları süreçte karşılaştıkları disiplin problemlerini, bu problemlerin nedenlerini, alınabilecek tedbirleri ve disiplin problemleri yaşayan öğrencilerin akademik başarıları hakkındaki öğretmen görüşlerini içeren fenomenolojik bir çalışmadır.

3.2. Çalışma Grubu

Fenomonoloji araştırmalarında yararlanılan bilgi kaynakları, araştırmaya konu olan olguyu tecrübe etmiş ve bu tecrübeyi paylaşabilen, dışa aktarabilen bireyler ya da gruplardır. Çalışmaların örneklemini bu kişiler veya gruplar oluşturmaktadır. Fenomonolojik araştırmalarda araştırmacılar, hakkında bilgi edinmek istedikleri olgunun kapsamına uygun örneklem seçmelidir. Örneklem seçiminde esas olan daha fazla örneklemin temsil edilmesi değil, araştırma konusu ile ilgili detaylı bilgiyi sağlayabilecek birey veya grupların seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2021). Bu araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde esas amaç, araştırmacı tarafından veya ölçüt listesi kullanılarak önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan tüm durumların üzerinde durulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışma grubunda 7 kadın, 5 erkek olmak üzere toplam 12 öğretmen yer almaktadır. Katılımcı öğretmenler en az 10 kıdem yılına sahip ve en az 2 farklı kurumda çalışmış olma ölçütüne göre seçilmişlerdir. Katılımcıların, araştırma konusu hakkında ayrıntılı gözlem yapabilmeye fırsatı bulmuş, farklı deneyimler yaşamış olmaları beklentisiyle en az 10 kıdem yılı çalışma ölçütü ve farklı kurumlarda farklı disiplin sorunlarıyla karşılaşmış olma durumlarının araştırma konusunda etkisi olması sebebiyle en az 2 farklı okulda çalışmış olma ölçütü belirlenmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Tablosu

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem Yılı	Çalıştığı Kurum Sayısı	Unvan
K1	Kadın	36-45	16-20	4	Öğretmen
K2	Kadın	25-35	10-15	4	Öğretmen
K3	Kadın	36-45	10-15	5	Öğretmen
K4	Kadın	36-45	16-20	5	Öğretmen
K5	Kadın	46-55	21-25	10	Öğretmen
K6	Kadın	36-45	16-20	9	Öğretmen
K7	Kadın	25-35	10-15	5	Öğretmen
K8	Erkek	56-60	26-35	6	Öğretmen
K9	Erkek	46-55	26-35	10	Öğretmen
K10	Erkek	36-45	16-20	7	Öğretmen
K11	Erkek	56-60	26-35	5	Öğretmen
K12	Erkek	36-45	10-15	10	Öğretmen

Tabloda görüldüğü üzere 7’si kadın, 5’i erkek olmak üzere toplam 12 katılımcı mevcuttur. 25-35 yaş aralığında 2, 36-45 yaş aralığında 6, 46-55 yaş aralığında 2, 56-60 yaş aralığında 2 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların, 4’ü 10-15 arası kıdem yılına, 4’ü 16-20 kıdem yılına, 1 tanesi 21-25 kıdem yılına, 3 tanesi ise 26-35 kıdem yılına sahiptir. Katılımcıların 2’si 4 farklı kurumda, 4’ü 5 farklı kurumda, 1 tanesi 6 farklı kurumda, 1 tanesi 7 farklı kurumda, 1 tanesi 9 ve 3 tanesi de 10 farklı kurumda çalışmışlardır.

Araştırma raporunda katılımcıların kimliklerini ortaya çıkaracak herhangi bir bilgiye yer verilmemiş ve katılımcılar K1, K2, K3, vb. şekilde kodlanmışlardır. Katılımcı ifadelerinden bazılarının alıntılar biçiminde destekleyici kanıtlar olarak bulgular kısmında yer verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler, görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2021)'e göre görüşme yöntemi, bireylerin bazen birbirlerini duymadığı, mesajların yanlış anlaşıldığı, derinliğin bulunmadığı sıradan konuşmalardan farklıdır. Nitelikli bir görüşmede dinlememe veya önyargılı dinleme gibi günlük iletişim sürecinde ortaya çıkan hatalara yer verilmez. Görüşme, araştırma konusu hakkında detaylı bilgi sağlayan bir yöntemdir (Büyüköztürk ve vd., 2021). Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacılar, yarı yapılandırılmış mülakat formunda yer alan soruları görüşme öncesinde hazırlar ancak, görüşme esnasında soru ekleme veya soru çıkarma esnekliğine sahiptirler. Görüşme esnasında soruların sıralamasını değiştirebilir ya da soruları katılımcıya tekrar sorarak cevapları açık ve net hale getirme fırsatı sunabilirler (Çepni, 2012).

Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu demografik sorular ve görüşme soruları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Sorular aşağıdaki şekildedir:

Demografik sorular;

- ✓ Yaşınız kaçtır?
- ✓ Cinsiyetiniz nedir?
- ✓ Mesleki kıdem yılınız kaçtır?
- ✓ Meslek hayatınız boyunca kaç farklı okulda çalıştınız?

Araştırma soruları;

- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla yaşanan disiplin problemleri nelerdir?
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında disiplin problemlerinin ortaya çıkma sebepleri nelerdir?
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında en fazla uygulanan disiplin ceza türleri nelerdir?
- ✓ Öğrencilere verilen disiplin cezalarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
- ✓ Yönetmelikle belirlenen disiplin cezalarının öğrencileri istenmeyen davranıştan caydırıcı etkisi nasıldır?
- ✓ Akademik başarısı yüksekokullarda disiplin problemleri yaşanma sıklığı nedir?
- ✓ Disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarıları nasıldır?
- ✓ Öğrencilerin akademik başarılarında ceza sonrasında değişim gözleniyor mu?
- ✓ Disiplin problemleri ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörler nelerdir?
- ✓ Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan disiplin kuralları hakkında önerileriniz nelerdir?

3.4. Veri Toplama Süreci

Bu süreçte araştırmacı, katılımcılarla kendilerine uygun olan gün ve saatte belirlenen yerlerde buluşmuştur. Araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı ve istedikleri an görüşmeyi sona erdirebilecekleri katılımcılara bildirildi. Katılımcıların yapacağı paylaşımların akademik çalışmalar dışında kullanılmayacağı ve gizli kalacağı belirtildi. Görüşme sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme soruları ve görüşmenin akışı doğrultusunda ek sorular katılımcılara soruldu. Araştırmacı, katılımcı cevaplarını onların ifadeleriyle yazdı. Görüşme sonunda katılımcıların cevapları kendilerine okundu ve katılımcılar tarafından teyit edildi. Her bir görüşme ortalama 30 dakika sürdü.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmacı, katılımcıların cevaplarını analiz ederken betimsel analiz yöntemini kullanmıştır. Betimsel analiz yönteminde oluşturulan tematik çerçeveye göre veriler işlenir, bulgular tanımlanır ve yorumlanır. Betimsel analizin amacı, ulaşılan bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimde okuyucuya sunulmasıdır. Sistematiği ve net bir biçimde betimlenen verilerin neden sonuç ilişkileri irdelenir ve sonuçlar yazılırken katılımcıların cevaplarından doğrudan alıntı yapılarak sonuçlar desteklenir (Çepni, 2012).

4. BULGULAR

4.1. Ortaöğretim Kurumlarında Sıklıkla Yaşanan Disiplin Problemlerine İlişkin Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre katılımcılar, Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla yaşanan disiplin problemlerine ilişkin Tablo 2'de belirtilen temalara yoğunlaşmışlardır.

Tablo 2. Ortaöğretim Kurumlarında Sıklıkla Yaşanan Disiplin Problemleri

Tema	Frekans / f	Yüzde %
Sigara Kullanımı	11	92
Kavga Etmek	9	75
Akran Zorbalığı	7	58
Kılık-kıyafet Kuralına Uymamak	3	40
Öğretmene Saygısızlık	2	17

Derste Akıllı Cep Telefonu Bulundurmak-Kullanmak	1	8
Okul Araç Gereçlerine Zarar Vermek	1	8
Küfür-Hakaret İçeren Konuşmalar	1	8
Dersin İşleyişine Engel Olmak	1	8

En sık yaşanan disiplin problemlerinin sigara kullanımı, kavga etmek ve akran zorbalığı olduğu görülmektedir. Katılımcılar bu fikirlerini şöyle ifade etmişlerdir:

K1- “Öğrenciler birbirlerine karşı aşırı tahammülsüzler. Ergenlik döneminde olmalarından veya kendilerini kanıtlama çabaları buna sebep olabilir. Kavga etmeleri için birbirlerine bakmaları bile yeterli olabiliyor bazen.”

K3- “Kız arkadaşları ya da erkek arkadaşları varsa birbirlerini kıskandıkları için kavga edebilirler.”

K5- “Kendilerinden güçsüz olduğunu düşündükleri arkadaşlarına karşı acımasız davranabiliyorlar. Sözlü ya da fiziksel zorbalık yapıyorlar.”

K6- “Teneffüs saatlerinde tuvaletlerde ya da yangın merdivenleri boşluğunda sıklıkla karşılaştığımız bir sorun, sigara içmeleri.”

K7- “Öğle arasında sadece dışarı çıkmak için izin kartı olan öğrenciler okul dışına çıkabiliyor. Çıkamayanlar okul sınırları içinde yasak olmasına rağmen sigara içiyorlar.”

K8- “Sigara kullanımı lise çağındaki öğrencilerde maalesef çok fazla ve okulda da bundan vazgeçmiyorlar. Nöbet esnasında en çok yoran sorun bu oluyor.”

4.2. Ortaöğretim Kurumlarında Disiplin Problemlerinin Ortaya Çıkma Sebeplerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara göre sık yaşanan disiplin problemlerinin ortaya çıkma sebepleri Tablo 3’de sunulduğu şekildedir.

Tablo 3. Ortaöğretim Kurumlarında Disiplin Problemlerinin Ortaya Çıkma Sebepleri

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Okulun Bulunduğu Çevre	8	67
Öğrencilerin Aile Ortamı	7	58
Öğrencilerdeki Amaçsızlık	4	33
Sigara Bağımlılığı	3	25
Öğrencilerin Akademik Başarısı	3	25
Öğrencilerin Gelişim Dönemleri	2	17
Öğrencilerin Okulu Benimsememeleri	2	17
Sosyal Medyanın Hatalı Kullanımı	2	17
Disiplin Kurallarının Caydırıcı Olmaması	2	17
Öğretmenlerdeki Tükenmişlik / Yorgunluk Hissi	1	8

Katılımcı görüşlerine göre disiplin problemlerinin sık yaşanma sebepleri çeşitlilik göstermektedir. Okulun bulunduğu çevre, öğrencilerin yetiştikleri ve yaşadıkları aile ortamı ve öğrencilerin geleceğe dair amaçlarının olmaması disiplin problemlerinin ana sebepleri olarak görülmektedir. Bunlarla birlikte öğrencilerin akademik başarılarının az olması, sosyal medyayı yanlış kullanmaları, sigara bağımlılığı ve öğrencilerin ortaöğretim kurumlarında buldukları gelişimsel dönemin de disiplin sorunlarının yaşanma sebepleri arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade şekilleri şöyledir:

K2- “Öğrenci ailesinden şiddeti öğrenmiş olarak okula geliyor. Aynı şeyleri okulda da yapıyor.”

K3- “Sosyal medyada birbirlerini rahatsız edecek mesajlar atıp, okulda bunu kavgaya dönüştürebiliyorlar.”

K10- “Çocuk kendisini değersiz hissediyor. Ailesinde şiddete tanık olmuş, kavga etmek normal geliyor.”

K12- “Ceza türleri yanlış, öğrenci için yeteri kadar caydırıcı değil. Çocuk aldığı disiplin cezasını övünerek anlatıyor. Şiddeti normalleştirmişler kendi aralarında.”

4.3. Ortaöğretim Kurumlarında Sıklıkla Uygulanan Disiplin Ceza Türlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı görüşlerine göre ortaöğretim kurumlarında sıklıkla uygulanan disiplin ceza türleri Tablo 4’te yer verildiği şekildedir:

Tablo 4. Ortaöğretim Kurumlarında Sıklıkla Uygulanan Disiplin Cezaları

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Kınama	10	83
Okuldan Kısa Süreli Uzaklaştırma	7	58
Uyarı	5	42
Okul Değiştirme	1	8

Katılımcı görüşlerine göre ortaöğretim kurumlarında en sık verilen ceza türleri kınama, okuldan kısa süreli uzaklaştırma ve uyarı cezaları iken en az verilen ceza okul değiştirme cezası olarak görülmektedir. Disiplin cezaları arasında Yönetmelik'te yer alan başka bir ceza türü olan örgün eğitim dışına çıkarma cezası ise katılımcı görüşleri arasında dahi yer almamıştır. Katılımcıların en sık uygulanan ceza türlerine yönelik ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

K4- “Disiplin kuruluna sevk etmeden önce sözlü olarak birkaç kez uyarıyorum sorun yaşadığım öğrencileri.”

K9- “Uyarı, kısa süreli uzaklaştırma ve okul değiştirme cezaları.”

K11- “Kınama ve kısa süreli uzaklaştırma en çok verilen cezalar.”

4.4. Öğrencilere Verilen Disiplin Cezalarının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Disiplin Kurulu'nun öğrencinin istenmeyen davranışı sonucunda uygulanması gereken disiplin cezasına karar vermesinin ardından bazı sorunlar yaşanabildiğini belirten katılımcılar bu sorunlar hakkında görüşlerini paylaşmışlardır. Disiplin cezalarını uygularken yaşanan sorunlara dair katılımcı görüşleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilere Verilen Disiplin Cezalarının Uygulanması Sürecinde Yaşanan Sorunlar

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Veli Tepkileri	5	42
İstenmeyen Davranış ve Cezanın Sıradan Karşılanması	6	50
Cezaların İlçe veya İl Kurullarınca Onaylanmaması	3	25
Süreç ve Uygulamanın Zaman Alması	3	25
Öğretmen ve İdarecilerin Ortak Tavrı Sergilememesi	1	8

Katılımcılar, cezaların uygulanması sürecinde öğrencilerin kendilerine verilen cezayı önemsemediklerini, sıradan karşıladıklarını; velilerin ceza tebliği sırasında istenmeyen davranışı olağan karşıladıklarını ve cezaya tepki gösterdiklerini, olay çıkardıklarını belirttiler. Cezaya karar verilmesi ve cezanın öğrenciye tebliğ edilme sürecinde geçen zamanın uzun olması sebebiyle cezanın öğrencinin istenmeyen davranışı üzerindeki etkisinin azalması ve öğretmen ve idarecilerin ceza alan öğrenciye ortak tavrı sergilememesi cezaların uygulanma sürecine dair katılımcılar tarafından sorun olarak ortaya koyulan diğer görüşlerdir. Katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

K7- “Çocuk disiplin cezası gerektiren davranışı yaptıktan sonra dilekçeyle bu durumun bildirilmesi, dilekçenin işleme konması, ceza verilmesi, cezanın tebliği ve uygulanması derken çocuğun davranışı yapmasının üzerinden yaklaşık 10 gün geçiyor ve cezanın etkisi kalmıyor. Süreç uzun.”

K9- “Okul değiştirme cezalarında sıkıntı yaşanıyor. Çocuğun gidebileceği aynı programda başka okul yoksa çocuğa uzak olmasından dolayı başka okula gönderilmesi onaylanmıyor. Özellikle örgün eğitim dışına çıkarma cezası pek uygulanmıyor. Çocuk sistem dışına çıkarılırsa kaybedilir düşüncesi var. Bu yüzden bu cezalar genellikle İlçe veya İl öğrenci disiplin kurullarından geri dönüyor.”

K10- “Veli, öğrencinin davranışını normal karşılıyor. Örneğin, ‘çocuk okulda sigara kullanmış, adam mı vurmuş hocam, bunun neyine ceza veriliyor?’ gibi tepkiler veriyorlar.”

4.5. Yönetmelikle Belirlenen Disiplin Cezalarının Öğrencileri İstenmeyen Davranıştan Caydırıcı Etkisine İlişkin Bulgular

Katılımcıların disiplin cezalarının istenmeyen davranış üzerindeki caydırıcı etkisine dair görüşleri Tablo 6'da sunulduğu biçimdedir.

Tablo 6. Disiplin Cezalarının İstenmeyen Davranış Üzerindeki Caydırıcı Etkisi

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Kısmen Etkilidir	7	58
Caydırıcı Etkisi Yoktur	4	33
Caydırıcı Etkisi Vardır	1	8

Katılımcılardan bir tanesi disiplin cezalarının istenmeyen davranış üzerindeki caydırıcı etkisine inandığını belirtirken çoğu katılımcı cezaların kısmen caydırıcı olduğunu ve 4 katılımcı da caydırıcı etkisinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Katılımcı görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

K5- “Ceza almayı alışkanlık haline getirmiş öğrenciler için caydırıcılık söz konusu değil ama ilk kez ceza almış olan öğrenciler üzerinde caydırıcılıktan bahsedilebilir.”

K6- “Üst sınıflardaki öğrenciler için cezalar caydırıcılığını yitirmiş durumda. Çocuk alışmış, önemsemiyor. Alt sınıflardaki öğrenciler cezadan çekiniyor, önemsiyor.”

K12- “Uyarı ve kınama cezaları caydırıcı da değil etkili de.”

4.6. Akademik Başarısı Yüksek Okullarda Disiplin Problemleri Yaşanma Sıklığına İlişkin Bulgular

Akademik başarısı yüksek olan okullarda disiplin problemlerinin yaşanma sıklığına dair katılımcı görüşlerine Tablo 7’de yer verilmiştir. Katılımcılara göre akademik başarı ve disiplin problemleri yaşanma sıklığı birbirleriyle bağlantılıdır.

Tablo 7. Akademik Başarısı Yüksek Okullarda Disiplin Problemleri Yaşanma Sıklığı

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Nadiren	12	100
Sıklıkla	0	0

Katılımcıların tamamı akademik başarısı yüksek olan okullarda öğrencilerin disiplin problemleri yaşama sıklığını nadiren olarak değerlendirmişlerdir. Katılımcı ifadelerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

K1- “Başarılı okul daha az disiplin sorunu yaşar.”

K2- “Başarılı okullarda disiplin sorunları neredeyse hiç yoktur çünkü öğrencilerin amaçları vardır.”

K3- “Okul başarısı az ise disiplin sorunu çöktür.”

K8- “Başarı varsa problem az olur.”

4.7. Disiplin Cezası Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarılarına dair fikirleri sorulduğunda elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulduğu gibidir. Katılımcıların tamamı, disiplin problemi yaşayan ve ceza alan öğrencilerin akademik başarısının düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 8. Disiplin Cezası Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Düşük Başarı	12	100
Yüksek Başarı	0	0

Disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğuna dair katılımcı ifadeleri aşağıda sunulduğu gibidir:

K3- “Disiplin suçu işleyen öğrencinin derslerle ilgisi olmuyor genelde. Başarısı da yüksek olmuyor.”

K11- “Ceza alan öğrencilerin akademik başarıları da genelde düşük oluyor.”

K12- “Öğrencinin amacı yok, ailesi takip etmiyor. Ceza alan öğrenciler de durum bu olduğu için başarı da düşük oluyor.”

4.8. Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ceza Sonrasındaki Değişime İlişkin Bulgular

Katılımcılara göre akademik başarı öğrencilerin disiplin cezası almasından sonra kısmen etkilenebiliyor ya da hiç değişmiyor. Öğrencilerin disiplin cezası alması sonrasında akademik başarılarında değişim gözlenip gözlenmediğine dair katılımcı görüşlerine Tablo 9’de yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ceza Sonrasındaki Değişimi

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Değişim Yoktur	5	42
Kısmen Olabilir	4	33
Değişim Vardır	3	25

Katılımcılar, disiplin cezası sonrasında öğrencilerin akademik başarılarındaki değişime dair görüşlerini aşağıdaki biçimde ifade etmişlerdir:

K1- “Akademik başarıda değişim olmaz çünkü zaten başarılı öğrenciler disiplin suçu işlemez.”

K2- “Değişim yoktur veya cezadan cezaya ya da disiplin suçuna göre değişir. Örneğin, kılık kıyafetle ilgili ceza almışsa bu akademik başarısına bağlanmayabilir. Ama kavga ile ilgili cezalarda başarı genelde aynı kalır ya da daha da düşer.”

K5- “İlk kez ceza almışsa öğrenci başarısı artabilir.”

K11- “Başarıda artış olmaz ama ceza sonrasında derslerden kopabilir ve başarıda düşme olabilir.”

4.9. Disiplin Problemleri ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiyi Etkileyen Faktörlere İlişkin Bulgular

Katılımcılara göre akademik başarı ve disiplin problemleri arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörler çeşitlilik göstermektedir ve bu faktörler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Disiplin Problemleri ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiyi Etkileyen Faktörler

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Amaç	9	75
Aile Ortamı	8	67
Motivasyon	6	50
Geleceğe Dair Plan	4	33
Kendine Güven	2	17
Ailenin Sosyo-Ekonomik Şartları	2	17

Katılımcıların çoğu amacı olmayan öğrencilerin disiplin problemi çıkarmaya eğilimli olduklarını ve bunun sonucunda akademik başarılarının düşük olduğunu belirttiler. Ayrıca öğrencilerin içinde yaşadıkları aile ortamının okulda disiplin problemi yaşamalarına sebep olabileceği gibi sorunlara engel olabileceğini belirten katılımcılar huzurlu bir aile ortamına sahip öğrencilerin disiplin problemi yaşamadıklarını, derslerine odaklandıkları için başarılarının da yüksek olduğu yönünde görüş bildirdiler. Ders çalışma motivasyonu yüksek olan öğrencilerin kendilerine güvendiklerini ve bu güveni başarılarıyla kanıtlamaya yöneldikleri için akademik başarılarının yüksek olduğunu belirten katılımcı görüşleri de mevcuttur. Tablo 4.9'da ortaya çıkan temalarla ilgili katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

K6- "Ailesi ilgiliyse çocuk disiplin sorunu yaşadığında tekrarlanmaması için önlem alır. Bu durum çocuğu etkiler. Başarısını artırır. Disiplin problemlerinden uzaklaştırır."

K10- "Öğrencinin ailesi ilgili ise, evinde huzur varsa motivasyonu yüksek oluyor. Amacı oluyor ve derslerine yöneliyor. Dolayısıyla başarısı artıyor. Başarısı arttıkça kavgadan, tartışmadan uzak durmaya çalışıyor."

K11- "Çocuğun geleceğe dair planları olduğunda, aile-okul-öğrenci ilişkisi varsa, ailesinin sosyo-ekonomik durumu da iyiyse disiplin sorunu yaşamaz. Çünkü, sorunlarıyla ilgilenen ve anında çözüm bulan bir aileye sahiptir. Derslerine odaklanır. Başarısı artar."

4.10. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde Yer Alan Disiplin Kuralları ve Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Önerilerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan disiplin kuralları ve uygulamalarına ilişkin önerileri sorulduğunda belirttikleri görüşleri sonucunda ortaya çıkan temalara Tablo 4.10'da yer verilmiştir. Tablo 4.10'un altında katılımcı ifadeleri bulunmaktadır. Katılımcıların çoğu, disiplin ceza türlerinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Mevcut cezaların, öğrencilerin olumlu davranışlar kazanmasında ya da istenmeyen davranıştan vazgeçmeleri konusunda yeteri kadar etkili olmadıklarını ifade etmişlerdir. Okul değiştirme cezalarının daha kolay onaylanmasını, ders esnasında sorun çıkaran öğrencinin dersten çıkarılması konusunda düzenleme getirilmesini, Disiplin Kurulu'nun işleyişine dair işlemler için mevcut sürenin uzatılmasını, örgün eğitim dışına çıkarma cezasının kaldırılmasını, disiplin suçu tekrarı yaşayan öğrencinin psikolojik tedavi görmesini ve veli eğitim seminerleri verilmesi konusunda düzenleme yapılmasını öneren katılımcılar da mevcuttur.

Tablo 11. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde Yer Alan Disiplin Kuralları ve Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Önerileri

Tema	Frekans / f	Yüzde / %
Okul değişim cezaları daha kolay uygulanmalı	3	25
Ceza türleri artırılmalı	9	75
Disiplin Kurulu'nun işleyişine dair işlemlerin süreçleri uzatılabilir	1	8
Ders esnasında problem çıkaran öğrenciler dersten çıkarılabilir	1	8
Örgün eğitim dışına çıkarma cezası kaldırılmalı	1	8
Disiplin suçunu tekrar eden öğrenciler psikolojik tedaviye yönlendirilmeli	1	8
Düzenli veli görüşmeleri ve eğitimleri Yönetmelik'e eklenmeli	1	8

K4- "Cezalar caydırıcı olmadığı için aynı disiplin suçları tekrarlanıyor. Cezaların yaptırım gücü artırılmalı."

K5- "Öğrenci okul değişim cezası aldığı anda bu ceza daha kolay onaylanmalı. Ceza alan öğrencinin daha uzakta olan bir okula gönderilmesi onun mağduriyeti olarak görülmemeli. Davranışının sonucuna katlanmalı. Ceza türleri artırılmalı, sosyal hizmet cezası uygulanmalı mesela."

K6- "Daha caydırıcı cezalar olmalı. Mesela okul türlerine göre cezalar da farklılık gösterebilir."

K7- "Cezanın öğrenciye tebliğ edilmesi sürecinde bazen öğrenci sağlık sorunları vb. sebeplerle okulda olmuyor, işlemler aksıyor. Disiplin dilekçeleri yığılabiliyor ve hepsinin işleme koyulması zaman alıyor."

K8- "Ders işlerken sorun çıkaran öğrencinin dersten çıkarılması yasak. Ama çıkmadığında dinleyen öğrenciler mağdur oluyor. Bununla ilgili bir düzenleme yapılmalı."

K12- “Öğrenciler başka okula gönderilmek yerine Açık Liseye ya da Meslekî Eğitim Merkezlerine yönlendirilmeliler. Okul değişim ya da örgün eğitim dışına çıkarma cezaları yapıcı cezalar değil.”

5. TARTIŞMA

MEB’e bağlı Ortaöğretim Kurumlarında karşılaşılan disiplin problemleri ve bu problemlerin akademik başarıya etkilerine yönelik öğretmen görüşlerinin alınması, bu görüşler ışığında problemlerin ortaya çıkma sebeplerinin tespit edilmesi ve sorunlara sebep olan durumların en aza indirilmesi için öneriler sunmak amacıyla yapılan bu çalışmada gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre öğretmen görüşleri on tema başlığı altında incelenmiştir. Bu temaların başlıkları:

- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla yaşanan disiplin problemleri
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında disiplin problemlerinin ortaya çıkma sebepleri
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla uygulanan disiplin cezaları
- ✓ Öğrencilere verilen disiplin cezalarının uygulanması sürecinde yaşanan sorunlar
- ✓ Disiplin cezalarının istenmeyen davranış üzerindeki caydırıcı etkisi
- ✓ Akademik başarısı yüksek okullarda disiplin problemleri yaşanma sıklığı
- ✓ Disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarıları
- ✓ Öğrencilerin akademik başarılarının ceza sonrasındaki değişimi
- ✓ Disiplin problemleri ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörler
- ✓ 10.Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nde yer alan disiplin kuralları ve uygulamalarına ilişkin öğretmen önerileri

Yukarıda yer alan tema başlıklarından 9’u tartışma bölümünde ele alınmıştır.

Disiplin kuralları ve uygulamalarına ilişkin öğretmen önerilerini içeren son tema başlığı ise çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında incelenecektir.

Araştırmanın ilk temasında katılımcılara göre Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla yaşanan disiplin problemlerinin neler olduğu incelenmiştir. Bulgulara göre en sık yaşanan disiplin problemlerinin sigara kullanımı, kavga etmek ve akran zorbalığı olduğu; az yaşanan disiplin problemlerinin ise kılık kıyafet kuralını ihlâl etmek, okul araç gereçlerine zarar vermek, öğretmene saygısızlık, derste cep telefonu kullanmak, küfür veya hakaret içerikli konuşmalar yapmak ve ders işlenişine engel olmak olduğu ortaya çıkmıştır. Akpınar ve Özdaş (2013), liselerdeki disiplin sorunlarını sınıf değişkenleri açısından inceledikleri çalışmalarında sigara içmek veya bulundurmak, öğretmene saygısızlık, kavga etmek, kılık kıyafet kuralını ihlâl etmek ve dersin işlenişine engel olmak gibi davranışların disiplin cezalarına sebep olan davranışlar olduğunu belirtmişlerdir. Duran (2011) ve Demirtaş ve Pehlivan (2020) çalışmaları sonucunda ortaöğretim kurullarında sık yaşanan disiplin problemlerine dair bu çalışmayla benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmanın ikinci temasında analiz edilen bulgulara göre ortaöğretim kurumlarında ortaya çıkan disiplin problemlerinin yaşanma sebepleri olarak okulun bulunduğu çevre, öğrencilerin aile ortamı, gelişim dönemleri, akademik başarıları, öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmemeleri, geleceğe dair amaçlarının olmaması, sigara bağımlılığı, sosyal medyanın hatalı kullanımı, öğretmenlerin farklı disiplin anlayışları ve disiplin cezalarının caydırıcı olmaması sonuçları elde edilmiştir. Literatürde, bu çalışmada ulaşılan sonuçları destekleyen farklı çalışmalar bulunmaktadır. Dedeoğlu (2010), benzer konuda yaptığı bir çalışmada öğrencilerin disiplin problemi yaşamalarında yetiştikleri aile ortamının büyük ölçüde etkili olduğunu, ailenin disiplin anlayışının öğrencinin okuldaki davranışlarını da etkilediğini ortaya koymuştur. Çerçi (2009), benzer konudaki çalışmasında öğrencilerin disiplin problemleri yaşamalarında aile ortamının, öğrencinin içinde bulunduğu gelişimsel dönemin ve öğretmenlerin disiplin anlayışlarındaki farklılıkların önemli rol oynadığını belirtmiştir. Güçlü (2004), çalışması sonucunda okullarda ortaya çıkan disiplin problemlerinde öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının ve yaşadıkları çevrenin etkili olduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın üçüncü temasında elde edilen bulgulara göre Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla uygulanan disiplin cezaları uyarı, kınama ve okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezalarıdır. Akpınar ve Özdaş (2013), disiplin cezalarının sınıf düzeyine göre dağılımını ortaya koydukları çalışmadaki bulgular incelendiğinde okuldan kısa süreli uzaklaştırma, kınama ve uyarma cezalarının liselerde en sık uygulanan cezalar arasında olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmanın dördüncü temasında ortaya çıkan bulgulara göre disiplin cezalarının uygulanma sürecinde yaşanan sorunların başında veli tepkileri ve istenmeyen davranış ile verilen cezaların normal karşılanması gelmektedir. Kabaklı Çimen ve Karaboğa (2015)’nin çalışmalarında yer alan öğretmenlerin de velilerin, öğrencilerin sergiledikleri disiplinsiz davranışlara gerekli tepkileri göstermedikleri konusunda yüksek oranda hemfikir oldukları görülmektedir.

Araştırmanın beşinci temasında ortaya çıkan bulgulara göre disiplin cezalarının öğrencileri istenmeyen davranıştan kısmen caydırıcı olduğu ve caydırıcı etkisinin durumdan duruma değişkenlik göstereceği sonucuna varılmıştır. Kabaklı Çimen ve Karaboğa (2015) benzer konudaki çalışmalarında disiplin kurallarının istenmeyen davranışı önleme konusunda yetersiz ve yeteri kadar caydırıcı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın altıncı temasında ortaya çıkan bulgulara göre akademik başarısı yüksek olan okullarda disiplin problemleri daha az yaşanmaktadır. Demirtaş ve Pehlivan (2020) benzer konuda yaptıkları çalışmalarında Fen Liselerinde yaşanan disiplin sorunlarının Meslek Liselerine oranla çok daha az olduğunu ortaya koymuşlardır.

Araştırmanın yedinci temasında ortaya çıkan bulgulara göre disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarıları genellikle düşüktür. Güçlü (2004) benzer konuda yaptığı çalışma sonucundaki bulgulara göre okuldaki başarı durumu zayıf olan öğrencilerin disiplin suçu işleme eğiliminin daha fazla olduğunu, öğrenci başarısı arttıkça disiplin cezası alma durumunda azalma olduğunu belirtmiştir. Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin disiplin kurallarına aykırı davranışlar sergileyebileceğini belirten Dedeoğlu (2010) problemleri davranışların da öğrenmeyi ve başarıyı olumsuz biçimde etkileyebileceğini aktarmıştır. Vestine (2017) liselerdeki akademik başarı ve disiplin arasındaki bağlantıyı incelediği araştırması sonucunda okul kurallarına uyan öğrencilerin uymayanlara kıyasla daha başarılı olduklarını ve disiplin kurallarının sıkı biçimde uygulandığı okulların akademik başarısının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın sekizinci temasında elde edilen bulgulara göre katılımcıların çoğu, öğrencilerin akademik başarılarında ceza sonrasında herhangi bir değişim olmadığını, bazıları ise başarının düşebileceğini ve bu durumun disiplin suçuna göre değişim gösterebileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, ilk kez ceza almışsa öğrenci bu durumdan etkilenip daha çok ders çalışabilir ve başarısını artırabilir görüşü de mevcuttur.

Araştırmanın dokuzuncu temasında elde edilen bulgulara göre disiplin problemleri ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Öğrencileri disiplin problemi yaşamaya veya disiplin suçu işlemeye iten sebepler onların akademik yönden başarısız olmalarına da sebep olabilmektedir. Yaşadıkları aile ortamı ve ekonomik şartları, ders çalışma veya hayata dair motivasyonları, geleceğe dair plan ve hedeflerinin olması, kendilerine güvenmeleri gibi faktörler öğrencilerin disiplin problemleri yaşamalarını ve dolayısıyla akademik başarılarını etkilemektedir. Güçlü (2004), Çerçi (2009), Dedeoğlu (2010), Kaçar (2018) çalışmalarında benzer bulgulara ulaşmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

MEB'e bağlı Ortaöğretim Kurumlarında karşılaşılan disiplin problemleri ve bu problemlerin akademik başarıya etkilerine yönelik öğretmen görüşlerinin alınması, bu görüşler ışığında problemlerin ortaya çıkma sebeplerinin tespit edilmesi ve sorunlara sebep olan durumların en aza indirilmesi için öneriler sunmak amacıyla yapılmış olan bu çalışmada araştırmacının araştırma problemlerine ilişkin ulaştığı sonuçlar şöyledir:

- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında sıklıkla yaşanan disiplin problemleri olarak katılımcıların %92'si okulda sigara kullanmak, %75'i kavga etmek, %58'i akran zorbalığı, %40'ı kılık kıyafet kuralına uymamak, %17'si öğretmene saygısızlık, %8'i ise okul araç gereçlerine zarar vermek, hakaret veya küfür içerikli konuşmalar ve dersin akışını bozmak olduğunu belirttiler.
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında disiplin problemlerinin ortaya çıkma nedenleri ise katılımcıların %67'si tarafından okulun bulunduğu çevre, %58'ine göre öğrencilerin aile ortamı, %33'üne göre öğrencilerdeki amaçsızlık, %25'ine göre sigara bağımlılığı ve öğrencilerin akademik başarıları, %17'sine göre öğrencilerin buldukları gelişimsel dönem, okulu benimsememeleri, sosyal medyanın hatalı kullanımı ve disiplin kurallarının caydırıcı olmaması, %8'ine göre öğretmenlerdeki tükenmişlik hissi olarak değerlendirilmiştir.
- ✓ Ortaöğretim Kurumlarında en sık uygulanan ceza türleri katılımcıların %83'ü tarafından kınama, %50'sine göre okuldan kısa süreli uzaklaştırma, %42'sine göre uyarı ve %8'ine göre okul değiştirme cezaları olarak belirtilmiştir.
- ✓ Öğrencilere verilen disiplin cezalarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar olarak katılımcıların %50'si disiplin suçunun ve cezanın olağan karşılanması, %42'si velilerin cezayı kabul etmek istememeleri ya da disiplin suçunu problemleri davranış olarak görmemeleri, %25'i cezaların İlçe veya İlçe Disiplin Kurullarından geri çevrilmesi, %8'i ise ceza sonrasında öğretmen ve idarecilerin ortak tavır sergilememesi olduğunu belirtmişlerdir.
- ✓ Katılımcıların %58'i disiplin cezalarının istenmeyen davranış üzerinde kısmen caydırıcı olduğunu, %33'ü caydırıcı etkisi olmadığını ve %8' caydırıcı etkisi bulunduğunu belirtmiştir.

- ✓ Katılımcıların %100'ü akademik başarıları yüksek olan okullarda disiplin problemlerinin nadiren yaşandığına inanmaktadırlar.
- ✓ Katılımcıların %100'ü disiplin cezası alan öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğunu düşünmektedir.
- ✓ Katılımcıların %42'si ceza alan öğrencilerin akademik başarılarının ceza sonrasında değişmediğini, %33'ü kısmen ve durumdan duruma, cezadan cezaya değişim gösterebileceğini, %25'i ise değişmeyeceğini belirttiler.
- ✓ Akademik başarı ve disiplin problemleri arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörlerin çeşitlilik gösterdiğini belirten katılımcıların %75' öğrencilerin geleceğe dair amaçları varsa disiplin problemi yaşamadıklarını, %67'si öğrencilerin yaşadıkları aile ortamının, %50'si okula ve hayata dair motivasyonlarının, %33 gelecek için planlarının olmasının, %17'si öğrencinin kendine güveninin ve ailesinin sosyo-ekonomik durumunun etkili olduğu hususunda görüş bildirmişlerdir.

Araştırmanın onuncu ve son temasında Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan disiplin kuralları ve uygulamalarına ilişkin öğretmen görüş ve önerilerine yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcılar Yönetmelik'te yer alan disiplin kurallarında bazı değişimler tavsiye etmektedirler. Katılımcılara göre, disiplin ceza türleri artırılmalı, okul değişim cezaları daha kolay uygulanmalı, dersin akışını bozan öğrencilerin dersten çıkarılmasını öngören kurallar düzenlenmeli ve Yönetmelik'te yerini almalı, disiplin suçunu tekrar eden öğrenciler psikolojik destek almalı, örgün eğitim dışına çıkarma cezası tamamen kaldırılmalı, Disiplin Kurulu'nun iş ve işlemleri için belirlenen süreler uzatılmalı, düzenli veli eğitimlerine dair kurallar disiplin kurallarına eklenmelidir. Akar (2006) yaptığı benzer bir çalışmada disiplin problemlerini engellemek amacıyla sunduğu öneriler kısmında aile eğitimlerini, disiplin suçu işleyen öğrencilerin psikolojik yardım almalarını, öğretmen ve yöneticilerin disiplin anlayışlarında ortak tavır sergilemelerini tavsiye etmektedir.

Toplumun geleceğini inşa edecek olan gençler öncelikle toplumdaki diğer bireylerin hak ve özgürlüklerine saygı duymayı, onlarla birlikte hoşgörü ile yaşamayı, farklılıkları zenginlik olarak görmeyi ve tüm bunlar için kurallara uymayı öğrenmelidirler. Bu sebeple, okullardaki disiplin kuralları uygulanırken tüm paydaşların aynı özveriyle bu amaç doğrultusunda çalışması beklenmektedir. Okullarda disiplin problemlerini azaltmak veya önlemek amacıyla çeşitli tedbirler alınmalıdır. Örneğin, disiplin suçu işleyen öğrencilerin velileri ile birlikte rehberlik seminerlerine katılmaları sağlanabilir. Böylece, velilerden kaynaklanan disiplin problemleri de azalabilir. Sigara kullanan öğrencilere bağımlılıkla ilgili bilgilendirme toplantıları yapılabilir. İdari para cezaları uygulanabilir. Akran zorbalığını ve kavga etmeyi alışkanlık haline getirmiş olan öğrencilerin Açık Liseye geçmeleri sağlanabilir. Okul araç gereçlerine zarar veren öğrenci velilerinin zarar gören eşyaları tamir etmesini öngören düzenlemeler yapılabilir. Disiplin Kurulunun işleme sürecinde Yönetmelikte belirlenen süreler uzatıldığında cezanın istenmeyen davranış üzerindeki etkisi azalacağından süreyi uzatmak yerine Kurul üye sayısını ve iş bölümünü arttırmak Kurul başkanının zaman problemini çözebilir. Disiplin kurallarının uygulanmasında sadece cezalar değil ödüllerin ön plana çıkması, olumlu davranışlar sergileyen öğrencilerin diğerlerini imrendirecek biçimde ödüllendirilmesi de disiplin suçuna eğilimli öğrenciler için caydırıcı tedbir olarak görülebilir.

KAYNAKÇA

- Akar, Nilay (2006). *Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımları (Denizli ili örneği)*. [Yüksek lisans tezi] Denizli Pamukkale Üniversitesi. (<http://acikerisim.pau.edu.tr/>)
- Akpınar, B. ve Özdaş, F. (2013). Lise disiplin sorunlarının sınıf değişkeni açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1365-1376.
- Arıca, T., (2004). Sınıf içi disiplin. M. Gürsel, H. Sarı & B. Dilmaç (Eds.), *Sınıf yönetimi* (s.239-274). Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Bayraktar, F., (1994). Eğitimde disiplin, ceza ve dayak üzerine. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1, 97-106.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Celep, C. (2002). Sınıf yönetimi ve disiplini. Anı Yayıncılık.
- Çepni, S. (2012). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. Celepler Matbaacılık
- Çerçi, H. Y. (2009). *Devlet okullarında görevli öğretmenlerin disiplin yaklaşımları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi
- Dedeoğlu, Ö. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin disipline aykırı davranışta bulunmalarında ailenin etkisi*. [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi. (<https://tez.yok.gov.tr/>)

- Demirtaş, H. ve Pehlivan, F. (2020). Devlet ortaokulu ve liselerinde yaşanan disiplin problemleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 166-197. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.583537>
- Duran, C. (2011). *Ortaöğretim okullarında okul yönetimine yansayan disiplin sorunları ve okul yöneticilerinin çözüm yaklaşımları*. [Yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi. (www.ulusaltezmerkezi.net)
- Güçlü, M. (2004) *Ortaöğretim kurumlarında disiplin cezası alan öğrencilerin sosyo-ekonomik yönden incelenmesi: Kayseri örneği*. [Yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi. (<https://tez.yok.gov.tr/>)
- Halis, İ. (2001). Demokratik sınıf ortamı için profesyonel sınıf yönetimi. Mikro Yayınları.
- Innocent, S., & Andala, H., O. (2021). Relationship between students' discipline and academic performance in secondary schools in Rwanda. *Journal of Education*, 4(7), 20-37. <https://doi.org/10.53819/810181025021>
- Karadağlı, M. (2020). *Ortaöğretim okullarında yaşanan disiplin problemlerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Harran Üniversitesi. (<https://acikbilim.yok.gov.tr/>)
- Kaçar, T., (2018). Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 524-534. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2566>
- Kaya, Y., (2020). Immanuel Kant'ın eğitim felsefesinde disiplinin rolü. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10 (3), 736-748. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.807297>
- Kabaklı Çimen, L. ve Karaboğa, Y. (2015). Yönetici ve öğretmenlerin ortaöğretim okullarındaki disiplin sorunlarına ilişkin görüşleri. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, 613-628. <https://doi.org/10.14486/IJSCS327>
- MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği (2013, Eylül 7). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19942&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Nelson, F. (2002). *A qualitative study of effective school discipline practices: perceptions of administrators, tenured teachers, and parents in twenty schools*. Electronic Theses and Dissertations. <https://dc.etsu.edu/etd/718>
- Patton, M.Q., (2018). Nitel uygulamaların özellikle uygun olduğu durumlar (Çev. M.Sümer ve T.Kargın). M.Bütün ve S.B.Demir (Eds.), *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (s. 143-203) (2002). Pegem Akademi.
- Şata, M., (2020). Nitel araştırma yaklaşımları. E.Oğuz (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri* (s. 99-117). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Tekke, M., Özer, B. ve Taş, E. (2018). Türkiye'de sınıf içi eğitimde cezanın etkisi: disiplin kurallarının bilimsel uygulanması. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 19-27.
- Toprakçı, E., (2017). Sınıf yönetimi. Pegem Akademi.
- Vestine, M., (2017). *School discipline and academic achievement of students in boarding secondary schools: A case study of secondary schools in Gasabo district, Rwanda*. [Unpublished master's thesis]. Mount Kenya University.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.